PRIPOROČILA

PRIPOROČILO KOMISIJE (EU) 2017/432

z dne 7. marca 2017

o povečanju učinkovitosti vrnitev pri izvajanju Direktive 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Direktiva 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([1]) določa skupne standarde in postopke, ki jih je treba uporabljati v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav.

(2) Schengenski ocenjevalni mehanizem ([2]) in informacije, zbrane prek Evropske migracijske mreže ([3]), so omogočili celovito oceno, kako države članice izvajajo politiko Unije na področju vračanja.

(3) Ocene kažejo, da je zaradi manevrskega prostora, ki ga je Direktiva 2008/115/ES pustila državam članicam, prišlo do neskladnega prenosa v nacionalno zakonodajo, kar je negativno vplivalo na učinkovitost politike Unije na področju vračanja.

(4) Od začetka veljavnosti Direktive 2008/115/ES in glede na vse večji migracijski pritisk na države članice so se izzivi, na katere se mora politika Unije na področju vračanja odzvati, povečali in usmerili pozornost na ta vidik evropske celovite migracijske politike. Evropski svet je v svojih sklepih z dne 20. in 21. oktobra 2016 ([4]) pozval k okrepitvi nacionalnih upravnih postopkov za vrnitve.

(5) Voditelji držav ali vlad so v izjavi z Malte ([5]) z dne 3. februarja 2017 poudarili potrebo po pregledu politike EU na področju vračanja na podlagi objektivne analize načina uporabe pravnih, operativnih, finančnih in praktičnih orodij, ki so na voljo na ravni Unije in nacionalni ravni. Pozdravili so namero Komisije, da kmalu predloži posodobljen akcijski načrt EU o vračanju ter oblikuje smernice za uspešnejše vračanje s strani EU in držav članic ter učinkovitejši ponovni sprejem na podlagi veljavnega pravnega reda.

(6) Glede na trenutno povečanje števila državljanov tretjih držav, ki nezakonito vstopijo v države članice in prebivajo v njih, ter za zagotovitev ustreznih zmogljivosti za zaščito tistih, ki potrebujejo pomoč, je treba v celoti izkoristiti prožnost, ki jo zagotavlja Direktiva 2008/115/ES. Z učinkovitejšim izvajanjem navedene direktive bi se zmanjšale možnosti za zlorabo postopkov in odpravile pomanjkljivosti, hkrati pa bi se zagotovilo varstvo temeljnih pravic, kot so določene v Listini Evropske unije o temeljnih pravicah.

(7) To priporočilo zagotavlja smernice o načinu uporabe določb Direktive 2008/115/ES za povečanje učinkovitosti postopkov vračanja ter poziva države članice, naj sprejmejo potrebne ukrepe za odpravo pravnih in praktičnih ovir za vračanje.

([1]) Direktiva 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL L 348, 24.12.2008, str. 98).
([2]) Uredba Sveta (EU) št. 1053/2013 z dne 7. oktobra 2013 o vzpostavitvi ocenjevalnega in spremljevalnega mehanizma za preverjanje uporabe schengenskega pravnega reda in razveljavitvi Sklepa Izvršnega odbora z dne 16. septembra 1998 o ustanovitvi stalnega odbora o ocenjevanju in izvajanju Schengenskega sporazuma (UL L 295, 6.11.2013, str. 27).
([3]) Odločba Sveta 2008/381/ES z dne 14. maja 2008 o ustanovitvi Evropske migracijske mreže (UL L 131, 21.5.2008, str. 7).
([4]) Sklepi Evropskega sveta z dne 20. in 21. oktobra 2016, EUCO 31/16.
([5]) Sporočilo za medije Evropskega sveta 43/17 z dne 3. februarja 2017.

(8) Učinkovita politika Unije na področju vračanja zahteva učinkovite in sorazmerne ukrepe za prijetje in identifikacijo nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav, hitro obravnavanje njihovih primerov ter ustrezne zmogljivosti za zagotovitev njihove navzočnosti za namene vrnitve.

(9) Pri organizaciji vračanja je treba usklajeno in celovito povezati večdisciplinarne sposobnosti na nacionalni ravni. Potrebni so tudi postopki in instrumenti, ki omogočajo, da so informacije nemudoma na voljo pristojnim organom, ter sodelovanje med vsemi akterji, ki so vključeni v različne postopke.

(10) Poleg tega je potrebno večdisciplinarno izobraženo in usposobljeno osebje, ki združuje vse zadevne sposobnosti, da se zagotovi, da se lahko nacionalni organi odzovejo na potrebe, zlasti kadar se države članice soočajo z znatnim bremenom pri izpolnjevanju obveznosti glede vračanja nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav. Pri oblikovanju tega celovitega in usklajenega pristopa bi morale države članice v celoti izkoristiti razpoložljive finančne instrumente, programe in projekte Unije na področju vračanja, zlasti Sklad za azil, migracije in vključevanje. V zvezi s tem bi morale tudi upoštevati migracijski pritisk, s katerim se soočajo pristojni organi.

(11) V skladu s členom 6(1) Direktive 2008/115/ES bi morale države članice sistematično izdajati odločbe o vrnitvi državljanom tretjih držav, ki nezakonito prebivajo na njihovem ozemlju. Zakonodaja in praksa v državah članicah ne zagotavljata polnega učinka te obveznosti v vseh okoliščinah, kar ogroža učinkovitost sistema Unije za vračanje. Nekatere države članice na primer ne izdajo odločb o vrnitvi po negativni odločitvi o prošnji za azil ali dovoljenju za prebivanje ali pa ne izdajo takih odločb nezakonito prebivajočim državljanom tretjih držav, ki nimajo veljavnega osebnega dokumenta ali potne listine.

(12) Odvisno od institucionalne ureditve držav članic, zlasti kadar postopek obravnavajo različni organi, odločbi o vrnitvi ne sledi nujno ali takoj zahteva organom tretjih držav, da preverijo istovetnost nezakonito prebivajočega državljana tretje države in predložijo veljavno potno listino.

(13) V skladu s členom 13 Zakonika o schengenskih mejah ([1]) se oseba, ki je nezakonito prestopila mejo in nima pravice do bivanja na ozemlju zadevne države članice, pridrži in se zanjo uporabi postopek, ki je v skladu z Direktivo 2008/115/ES.

(14) Direktiva 2008/115/ES določa, da se pri njenem izvajanju upošteva zdravstveno stanje zadevnih državljanov tretjih držav ter da se pred vrnitvijo zagotovita nujna zdravstvena oskrba in osnovno zdravljenje. Vendar je bistveno zagotoviti, da se odstranijo nezakonito prebivajoči državljani tretjih držav in da se sprejmejo ukrepi za preprečevanje ravnanja, s katerim se ovira ali preprečuje vrnitev, kot so lažne nove navedbe glede zdravstvenega stanja. Poleg tega je treba sprejeti ukrepe za učinkovito obravnavanje prošenj za azil, ki so bile vložene samo zaradi odložitve ali onemogočanja izvršitve odločb o vrnitvi.

(15) Direktiva 2008/115/ES zahteva, da nezakonito prebivajoči državljani tretjih držav zapustijo Unijo, hkrati pa tudi določa, da odločbe o vrnitvi izvršujejo le države članice izdajateljice. Postopek vračanja se lahko začne v vsaki državi članici, v kateri je prijet isti nezakonito prebivajoči državljan tretje države. Medsebojno priznavanje odločb o vrnitvi, kot je določeno v Direktivi Sveta 2001/40/ES ([2]) in Odločbi Sveta 2004/191/ES ([3]), bi pospešilo postopek vračanja in odvračalo od nedovoljenega sekundarnega gibanja znotraj Unije.

(16) Pridržanje je lahko bistven element za povečanje učinkovitosti sistema Unije za vračanje, pri čemer bi se moralo uporabljati samo, če ni možno učinkovito uporabiti drugih zadostnih, vendar manj prisilnih ukrepov v skladu s členom 15(1) Direktive 2008/115/ES. Poleg tega lahko pridržanje, kadar je potrebno za zagotovitev, da nezakonito prebivajoči državljani tretjih držav ne pobegnejo, omogoči uspešno pripravo in organizacijo operacij vračanja.

([1]) Uredba (EU) 2016/399 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o Zakoniku Unije o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (Zakonik o schengenskih mejah) (UL L 77, 23.3.2016, str. 1).

([2]) Direktiva Sveta 2001/40/ES z dne 28. maja 2001 o medsebojnem priznavanju odločb o izgonu državljanov tretjih držav (UL L 149, 2.6.2001, str. 34).

([3]) Odločba Sveta 2004/191/ES z dne 23. februarja 2004 o določitvi meril in praktičnih rešitev za izravnavo finančnih neskladij, ki so posledica uporabe Direktive 2001/40/ES o medsebojnem priznavanju odločb o izgonu državljanov tretjih držav (UL L 60, 27.2.2004, str. 55).

(17) Najdaljše obdobje pridržanja, ki se trenutno uporablja v več državah članicah, je bistveno krajše od obdobja, ki ga določa Direktiva 2008/115/ES in ki je potrebno za uspešno dokončanje postopka vračanja. Ta krajša obdobja pridržanja preprečujejo učinkovite odstranitve.

(18) Roki za vložitev pritožb zoper odločbe o vrnitvi se med državami članicami zelo razlikujejo, in sicer znašajo od nekaj dni do enega meseca ali več. V skladu s temeljnimi pravicami bi moral rok dopuščati dovolj časa, da se zagotovi dostop do učinkovitega pravnega sredstva, pri čemer bi bilo treba upoštevati dejstvo, da lahko dolgi roki negativno vplivajo na postopke vračanja.

(19) Nezakonito prebivajoči državljani tretjih držav bi morali imeti pravico, da jih pred sprejetjem kakršnega koli posameznega ukrepa, ki na njih vpliva, zaslišijo pristojni organi.

(20) V skladu z Direktivo 2008/115/ES bi bilo treba zagotoviti samodejni suspenzivni učinek pritožb zoper odločbe o vrnitvi, kadar obstaja nevarnost, da bo zadevni državljan tretje države v primeru vrnitve izpostavljen resničnemu tveganju, da bo obravnavan v nasprotju s členom 19(2) in členom 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, kot ju razlaga Sodišče Evropske unije ([1]).

(21) Veliko držav članic izvaja ponavljajoče se ocene nevarnosti vračanja v vseh različnih fazah azilnih postopkov in postopkov vračanja, kar lahko povzroči nepotrebne zamude pri vračanju nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav.

(22) Vrnitev mladoletnika brez spremstva v tretjo državo izvora in ponovna združitev družine sta lahko v otrokovo korist. Prepoved izdaje odločb o vrnitvi mladoletnikom brez spremstva, ki obstaja v nacionalni zakonodaji več držav članic, ne zagotavlja polnega učinka obveznosti držav članic, da ustrezno upoštevajo otrokovo korist in okoliščine posameznega primera. Take prepovedi imajo lahko nepredvidene posledice za nezakonito priseljevanje, saj spodbujajo mladoletnike brez spremstva k nevarnim potovanjem v Unijo.

(23) Odločitve o pravnem statusu in vračanju mladoletnikov brez spremstva bi morale vedno temeljiti na posameznih, večdisciplinarnih in zanesljivih ocenah otrokove koristi, vključno z iskanjem družine in oceno doma. Tako oceno bi bilo treba ustrezno dokumentirati.

(24) V skladu s členom 17 Direktive 2008/115/ES, ki določa pogoje, pod katerimi lahko države članice pridržijo mladoletnike brez spremstva in družine z mladoletniki le, ko so izrabljena vsa druga sredstva in za najkrajše ustrezno obdobje, bi morale države članice zagotoviti razpoložljivost drugih možnosti za pridržanje otrok. Kadar pa ni nobenih takih možnosti, popolna prepoved pridržanja v takih primerih morda ne bi zagotovila polnega učinka obveznosti glede sprejetja vseh potrebnih ukrepov za zagotovitev vrnitve, kar bi lahko privedlo do preklica operacij vračanja zaradi pobega.

(25) Do sprejetja predloga uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o uporabi schengenskega informacijskega sistema za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav ([2]) bi morale države članice v celoti izkoristiti možnost, da vnesejo razpis ukrepa zaradi prepovedi vstopa v skladu s členom 24(3) Uredbe (ES) št. 1987/2006 Evropskega parlamenta in Sveta ([3]).

(26) To priporočilo bi bilo treba nasloviti na vse države članice, ki jih zavezuje Direktiva 2008/115/ES.

(27) Države članice bi morale svojim nacionalnim organom, pristojnim za opravljanje nalog v zvezi z vračanjem, naročiti, da pri tem uporabljajo to priporočilo.

(28) To priporočilo spoštuje temeljne pravice in načela iz Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Zlasti zagotavlja popolno spoštovanje človekovega dostojanstva in uporabo členov 1, 4, 14, 18, 19, 24 in 47 Listine ter ga je treba ustrezno izvajati –

([1]) Sodba Sodišča Evropske unije z dne 18. decembra 2014 v zadevi Centre public d'action sociale d'Ottignies-Louvain-La-Neuve proti Moussa Abdida, C-562/13, ECLI:EU:C:2014:2453.

([2]) COM(2016) 881 final.

([3]) Uredba (ES) št. 1987/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 o vzpostavitvi, delovanju in uporabi druge generacije schengenskega informacijskega sistema (SIS II) (UL L 381, 28.12.2006, str. 4).

SPREJELA NASLEDNJE PRIPOROČILO:

VEČJE IN BOLJŠE ZMOGLJIVOSTI ZA VRAČANJE

1. Da bi države članice obravnavale postopkovne, tehnične in operativne ovire za učinkovitejše vrnitve, bi morale do 1. junija 2017 povečati zmogljivosti za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav z zagotavljanjem celovitega in usklajenega pristopa.

2. Cilji takega celovitega in usklajenega pristopa na področju vračanja bi morali biti:

   (a) zagotoviti hitre postopke vračanja in znatno povišati stopnjo vračanja;

   (b) po potrebi mobilizirati organe kazenskega pregona in organe za priseljevanje ter usklajevati ukrepe s sodnimi organi, organi za pridržanje, sistemi skrbništva ter zdravstvenimi in socialnimi službami, da se zagotovijo hitri in ustrezni večdisciplinarni odzivi vseh organov, vključenih v postopke vračanja;

   (c) zagotoviti zadostno izobraženo in usposobljeno osebje iz vseh organov, pristojnih za postopke vračanja, ki se lahko hitro in po potrebi vedno odzove, zlasti v primeru vse večjega bremena pri izpolnjevanju obveznosti glede vračanja nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav;

   (d) glede na razmere v posamezni državi članici napotiti dodatno osebje na zunanjih mejah Unije, ki ima pooblastila in zmogljivosti, da sprejme takojšnje ukrepe za ugotavljanje in preverjanje istovetnosti in pravnega statusa državljanov tretjih držav ter takoj zavrne vstop ali izda odločbe o vrnitvi tistim, ki nimajo pravice do vstopa v Unijo ali prebivanja v njej.

3. V okviru celovitega in usklajenega pristopa na področju vračanja bi bilo treba zlasti:

   (a) izvajati hitre zdravniške preglede, da bi se preprečile morebitne zlorabe v primerih iz točke 9(b);

   (b) sodelovati in si izmenjevati ustrezne operativne informacije z drugimi državami članicami ter Evropsko agencijo za mejno in obalno stražo za izpolnitev njihovih ciljev in nalog;

   (c) v celoti izkoristiti ustrezne informacijske sisteme, kot so Eurodac, schengenski informacijski sistem (SIS) in vizumski informacijski sistem (VIS), za pravočasno pridobivanje informacij o istovetnosti in pravnem položaju zadevnih državljanov tretjih držav.

4. Države članice bi morale zagotoviti, da imajo enote ali organi, odgovorni za zagotavljanje celovitega in usklajenega pristopa, vse potrebne človeške, finančne in materialne vire.

SISTEMATIČNO IZDAJANJE ODLOČB O VRNITVI

5. Za zagotovitev sistematičnega izdajanja odločb o vrnitvi državljanom tretjih držav, ki nimajo ali nimajo več pravice prebivati v Evropski uniji, bi morale države članice:

   (a) uvesti ukrepe za učinkovito iskanje in prijetje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav;

   (b) izdajati odločbe o vrnitvi ne glede na to, ali imajo nezakonito prebivajoči državljani tretjih držav osebni dokument ali potno listino;

   (c) čim bolj izkoristiti možnost iz člena 6(6) Direktive 2008/115/ES, da v enem pravnem aktu združijo ali hkrati sprejmejo odločitev o prenehanju zakonitega prebivanja in odločbo o vrnitvi, pod pogojem, da se za vsako odločitev oziroma odločbo spoštujejo ustrezni zaščitni ukrepi in določbe.

6. Države članice bi morale zagotoviti, da so odločbe o vrnitvi časovno neomejene, tako da jih je mogoče izvršiti kadar koli, ne da bi bilo treba po določenem času ponovno začeti postopke vračanja. To ne bi smelo posegati v obveznost glede upoštevanja kakršnih koli sprememb položaja zadevnih državljanov tretjih držav, vključno z nevarnostjo vrnitve.

7. Države članice bi morale v odločbah o vrnitvi sistematično uvajati informacije, da morajo državljani tretjih držav zapustiti ozemlje države članice in odpotovati v tretjo državo, z namenom odvračanja od nedovoljenega sekundarnega gibanja in njegovega preprečevanja.

8. Države članice bi morale uporabiti odstopanje iz člena 2(2)(a) Direktive 2008/115/ES, kadar to lahko zagotovi učinkovitejše postopke, zlasti ko se soočajo z velikim migracijskim pritiskom.

UČINKOVITO IZVRŠEVANJE ODLOČB O VRNITVI

9. Za zagotovitev hitrih vrnitev nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav bi morale države članice:

   (a) v skladu z Direktivo 2013/32/EU Evropskega parlamenta in Sveta ([1]) omogočiti hitro obravnavanje prošenj za mednarodno zaščito v postopku pospešenega obravnavanja ali, če je to primerno, v postopku na meji, vključno s primeri, ko je bila prošnja za azil vložena samo zaradi odložitve ali onemogočanja izvršitve odločbe o vrnitvi;

   (b) sprejeti ukrepe za preprečevanje morebitnih zlorab v zvezi z lažnimi novimi navedbami glede zdravstvenega stanja z namenom preprečevanja odstranitve, na primer tako, da zagotovijo zdravstveno osebje, ki ga imenuje pristojni nacionalni organ ter ki lahko poda objektivno in neodvisno mnenje;

   (c) zagotoviti, da odločbam o vrnitvi takoj sledi zahteva tretji državi ponovnega sprejema, da predloži veljavne potne listine ali sprejme uporabo evropske potne listine za vrnitev, izdane v skladu z Uredbo (EU) 2016/1953 Evropskega parlamenta in Sveta ([2]);

   (d) uporabljati instrument medsebojnega priznavanja odločb o vrnitvi iz Direktive 2001/40/ES in Odločbe 2004/191/ES.

10. Za učinkovito zagotovitev odstranitev nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav bi morale države članice:

   (a) po potrebi in ustrezno uporabljati pridržanje v primerih iz člena 15(1) Direktive 2008/115/ES, zlasti kadar obstaja nevarnost pobega, kot je določeno v točkah 15 in 16 tega priporočila;

   (b) v nacionalni zakonodaji določiti, da je najdaljše začetno obdobje pridržanja šest mesecev, pri čemer lahko to sodni organi prilagodijo glede na okoliščine primera, ter možnost za dodatno podaljšanje pridržanja do 18 mesecev v primerih iz člena 15(6) Direktive 2008/115/ES;

   (c) uskladiti zmogljivosti za pridržanje z dejanskimi potrebami, med drugim tudi z uporabo odstopanja za nujne razmere, kot je predvideno v členu 18 Direktive 2008/115/ES.

(11) V zvezi z nezakonito prebivajočimi državljani tretjih držav, ki namerno ovirajo postopke vračanja, bi morale države članice razmisliti o uporabi sankcij v skladu z nacionalno zakonodajo. Te sankcije bi morale biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne ter ne bi smele ogroziti doseganja cilja Direktive 2008/115/ES.

POSTOPKOVNI ZAŠČITNI UKREPI IN PRAVNA SREDSTVA

(12) Države članice bi morale:

   (a) zaslišanja v upravnem postopku, ki jih opravljajo pristojni organi za različne namene, kot je na primer izdaja dovoljenja za prebivanje, vračanje ali pridržanje, čim bolj združiti v en sam postopkovni korak. Poleg tega bi morale razviti nove načine opravljanja takih zaslišanj državljanov tretjih držav, kot so videokonference;

   (b) določiti čim krajši rok za vložitev pritožb zoper odločbe o vrnitvi, ki je določen z nacionalno zakonodajo za podobne primere, zlasti pritožb, vloženih tik pred načrtovanim datumom odstranitve, da bi preprečile zlorabe pravic in postopkov;

([1]) Direktiva 2013/32/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite (UL L 180, 29.6.2013, str. 60).

([2]) Uredba (EU) 2016/1953 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o uvedbi evropske potne listine za vrnitev nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav in razveljavitvi Priporočila Sveta z dne 30. novembra 1994 (UL L 311, 17.11.2016, str. 13).

(c) zagotoviti samodejni suspenzivni učinek pritožb zoper odločbe o vrnitvi samo, kadar je to potrebno zaradi skladnosti s členom 19(2) in členom 47 Listine;

(d) preprečiti, da se ponavljajo ocene tveganja kršitve načela nevračanja, če je bilo spoštovanje tega načela že ocenjeno v drugih postopkih, če je ocena dokončna in če ni sprememb položaja zadevnih državljanov tretjih držav.

DRUŽINE IN OTROCI

13. Za zagotovitev spoštovanja otrokovih pravic ter ob popolnem upoštevanju otrokove koristi in družinskega življenja v skladu s členom 5 Direktive 2008/115/ES bi morale države članice:

(a) določiti jasna pravila o pravnem statusu mladoletnikov brez spremstva, ki omogočajo, da se jim izda odločba o vrnitvi in se izvrši vrnitev ali da se jim podeli pravica do prebivanja;

(b) zagotoviti, da odločitve o pravnem statusu mladoletnikov brez spremstva vedno temeljijo na posamezni oceni otrokove koristi. Pri tej oceni bi bilo treba sistematično upoštevati, ali sta vrnitev mladoletnika brez spremstva v državo izvora in ponovna združitev družine v otrokovo korist;

(c) uvesti ciljno usmerjene politike za ponovno vključevanje mladoletnikov brez spremstva;

(d) zagotoviti, da pristojni organi sistematično ocenjujejo otrokovo korist na podlagi večdisciplinarnega pristopa, da je mladoletnik brez spremstva zaslišan in da je skrbnik ustrezno vključen.

14. Kar zadeva temeljne pravice in pogoje iz Direktive 2008/115/ES, države članice v nacionalni zakonodaji ne bi smele izključiti možnosti za pridržanje mladoletnikov, kadar je to nujno potrebno za zagotovitev izvršitve pravnomočne odločbe o vrnitvi, če ne morejo zagotoviti manj prisilnih ukrepov od pridržanja, ki bi se lahko učinkovito uporabili za zagotovitev učinkovite vrnitve.

NEVARNOST POBEGA

15. Vsaka od naslednjih objektivnih okoliščin bi morala predstavljati izpodbojno domnevo, da obstaja nevarnost pobega:

(a) zavrnitev sodelovanja v postopku identifikacije, uporaba lažnih ali ponarejenih osebnih dokumentov, uničenje ali kakršna koli drugačna odstranitev obstoječih dokumentov ter zavrnitev odvzema prstnih odtisov;

(b) nasprotovanje operaciji vračanja z uporabo nasilja ali goljufij;

(c) nespoštovanje ukrepa za preprečevanje pobega, naloženega v skladu s členom 7(3) Direktive 2008/115/ES, na primer z neizpolnjevanjem obveznosti glede javljanja pristojnim organom ali zadrževanja na določenem mestu;

(d) nespoštovanje veljavne prepovedi vstopa;

(e) nedovoljeno sekundarno gibanje v drugo državo članico.

16. Države članice bi morale zagotoviti, da se naslednja merila ustrezno upoštevajo kot pokazatelj, da za nezakonito prebivajoče državljane tretjih držav obstaja nevarnost pobega:

(a) jasno izražena namera o nespoštovanju odločbe o vrnitvi;

(b) nespoštovanje roka za prostovoljni odhod;

(c) veljavna obsodba zaradi hudega kaznivega dejanja v državah članicah.

PROSTOVOLJNI ODHOD

17. Države članice bi morale prostovoljni odhod odobriti samo na zahtevo zadevnega državljana tretje države, hkrati pa zagotoviti, da je državljan tretje države dobro obveščen o možnosti predložitve take zahteve.

18. Države članice bi morale v odločbi o vrnitvi določiti čim krajše obdobje za prostovoljni odhod, ki je potrebno za organizacijo in izvršitev vrnitve, ob upoštevanju okoliščin posameznega primera.

19. Države članice bi morale pri določitvi trajanja obdobja za prostovoljni odhod oceniti okoliščine posameznega primera, zlasti možnosti vrnitve in pripravljenost nezakonito prebivajočega državljana tretje države k sodelovanju s pristojnimi organi za namene vrnitve.

20. Obdobje, ki je daljše od sedmih dni, bi bilo treba odobriti samo, kadar nezakonito prebivajoči državljan tretje države dejavno sodeluje za namene vrnitve.

21. Obdobje za prostovoljni odhod se ne bi smelo odobriti v primerih iz člena 7(4) Direktive 2008/115/ES, zlasti kadar za nezakonito prebivajočega državljana tretje države obstaja nevarnost pobega, kot je določeno v točkah 16 in 17 tega priporočila, in v primerih prejšnjih obsodb za huda kazniva dejanja v drugih državah članicah.

PROGRAMI ZA POMOČ PRI PROSTOVOLJNEM VRAČANJU

22. Države članice bi morale do 1. junija 2017 vzpostaviti operativne programe za pomoč pri prostovoljnem vračanju, ki bi morali biti v skladu s skupnimi standardi o programih za pomoč pri prostovoljnem vračanju in ponovno vključevanje, ki jih je razvila Komisija v sodelovanju z državami članicami in ki jih je potrdil Svet ([1]).

23. Države članice bi morale v sodelovanju z nacionalnimi izobraževalnimi, socialnimi in zdravstvenimi službami sprejeti ukrepe za izboljšanje razširjanja informacij o prostovoljnem vračanju in programih za pomoč pri prostovoljnem vračanju med nezakonito prebivajočimi državljani tretjih držav.

PREPOVEDI VSTOPA

24. Da bi države članice v celoti izkoristile prepovedi vstopa, bi morale:

(a) zagotoviti, da prepovedi vstopa začnejo veljati na dan, ko državljani tretjih držav zapustijo EU, da se njihovo dejansko trajanje ne bi neupravičeno skrajšalo; to bi bilo treba zagotoviti v primerih, ko je datum odhoda znan nacionalnim organom, zlasti v primerih odstranitve in odhoda v okviru programa za pomoč pri prostovoljnem vračanju;

(b) vzpostaviti način za preverjanje, ali je državljan tretje države, ki nezakonito prebiva v Evropski uniji, slednjo zapustil v obdobju za prostovoljni odhod, in za zagotovitev učinkovitih nadaljnjih ukrepov v primeru, da je ni zapustil, vključno z izdajo prepovedi vstopa;

(c) sistematično vnašati razpise ukrepov zaradi prepovedi vstopa v drugo generacijo schengenskega informacijskega sistema v skladu s členom 24(3) Uredbe (ES) št. 1987/2006 ter

(d) vzpostaviti sistem za izdajo odločbe o vrnitvi v primerih, kadar se nezakonito prebivanje odkrije med izstopno kontrolo. V utemeljenih primerih ter na podlagi posamezne ocene in ob uporabi načela sorazmernosti bi bilo treba prepoved vstopa izdati tudi za preprečitev prihodnjih tveganj nezakonitega prebivanja.

V Bruslju, 7. marca 2017

Za Komisijo
Dimitris AVRAMOPOULOS
Član Komisije

([1]) Sklepi Sveta z dne 9. in 10. junija 2016.